

Міністерство освіти і науки України
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Педагогічний факультет
Кафедра загальної педагогіки і спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою
педагогічного факультету
Протокол № 8 від 11.02. 2022 р.

Голова Кічук Н.В.

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК ДОШКІЛЬНОГО
ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ
МОВЛЕННСЬОГО РОЗВИТКУ**

освітній ступінь: бакалавр

галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність: 016 Спеціальна освіта

спеціалізація: 016.01 Логопедія

освітня програма: Спеціальна освіта (логопедія). Дошкільна освіта дітей
з вадами мовленнєвого розвитку

Ізмаїл – 2022

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

 доц. Боднар Н.М.

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки і спеціальної освіти

протокол № 12 від 02.02.2022 р.

Завідувач кафедри Звєкова В.Є.

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти педагогічного факультету

 Сич Ю.І.

Розробники програм:

Боднар Н.М. – к.пед.н., доцент кафедри загальної педагогіки і спеціальної освіти Ізмаїльського державного гуманітарного університета

Рецензенти програми:

Светік М.І. – директорка КЗ «Утконосівська спеціальна школа Одеської обласної ради»;

Дамер В.М. – завідувачка КЗДО комбінованого типу ясла-садок №33 «Теремок» Ізмаїльської міської ради Ізмаїльського району Одеської області.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Метою атестаційного екзамєну є перевірка ступеня володіння студентами базовими і професійними компетентностями, що спрямовані на оволодіння здобувачем вищої освіти теоретичних знань, умінь і навичок для успішного виконання професійних обов'язків у галузі спеціальної освіти.

Завданнями атестаційного екзамєну є оцінка рівня сформованості фахових компетентностей здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» спеціальності 016 Спеціальна освіта за спеціалізацією 016.01 Логопедія ОП «Спеціальна освіта (логопедія)».

2. ЕТАПИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ

2.1. Етапи проведення

Атестаційний екзамєн проводиться в один етап.

2.2. Форми проведення

Атестаційний екзамєн проводиться в усній формі за екзамєнаційними завданнями, затвердженими випусковою кафедрою.

3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

3.1. Структура екзамєнаційного завдання

Назва екзамєнаційного завдання	Компетентності, що перевіряються	Результати навчання, що перевіряються
Завдання для перевірки фахових компетентностей		
Завдання № 1-2	СК-1. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, учень щодо виховання і навчання осіб з особливими потребами. СК-2. Здатність до застосування психолого-педагогічних та фахових знань. СК-5. Вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях. СК-7. Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єкта освітньо-корекційного процесу. СК-8. Здатність до застосування професійних медико-біологічних знань і практичних умінь і навичок, що виступають теоретичними основами побудови змісту	ПРН-3. Знати сучасні методи діагностики психічного і фізичного розвитку й індивідуально-типологічних відмінностей дітей з особливими освітніми потребами. ПРН-4. Володіти знаннями основ сучасної спеціальної педагогіки, психології та сучасних здоров'язбережувальних технологій в особливому освітньому просторі. ПРН-5. Володіти теоретичними основами сучасних технологій навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами. ПРН-6. Знати технологію педагогічного супроводу здобувачів освіти з порушеннями мовлення в освітньому процесі закладів освіти.

	освітньо-корекційного процесу.	ПРН-7. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку дітей з порушеннями мовлення, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами. ПРН-11. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку дітей з порушеннями розвитку, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами.
Завдання № 3	СК-4. Здатність супроводжувати навчально-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку в інклюзивних та інтегрованих освітніх закладах. СК-5. Вміння продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного супроводу. СК-6. Вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес в освітніх закладах з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей. СК-10. Здатність до знаходження творчих рішень та вміння застосовувати їх на практиці.	ПРН-8. Вміти здійснювати консультативну допомогу в навчанні дітей з порушеннями мовлення з урахуванням їхніх психофізіологічних і вікових особливостей. ПРН-9. Вміти допомагати педагогам і батькам у психолого-педагогічній реабілітації й забезпеченні освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення. ПРН-10. Вміти проводити психодіагностику дітей з порушеннями мовлення; організовувати корекційно-реабілітаційну роботу в особливому освітньому середовищі. ПРН-12. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з мовленнєвими порушеннями. ПРН-13. Сприяти соціальній адаптації осіб з мовленнєвими порушеннями.

3.2. Зміст екзаменаційних завдань

Екзаменаційні завдання формуються зі складових, що відповідають психолого-педагогічним аспектам здійснення професійної діяльності фахівця в системі спеціальної освіти дітей з вадами мовленнєвого розвитку.

3.2.1. Програма атестаційного екзамену охоплює змістові модулі навчального матеріалу зі спеціальної педагогіки та психології щодо володіння здобувачем вищої освіти ОС «молодший бакалавр» теоретичними знаннями, уміннями і навичками для успішного виконання професійних обов'язків у галузі спеціальної освіти (логопедії). Включаючи теоретичний та практичний

аспекти підготовки здобувачів вищої освіти, зміст атестаційного екзамену зі спеціальної педагогіки, психології дає можливість комплексно оцінити рівень підготовки випускників до розвитку, навчання і виховання дітей з мовленнєвими порушеннями.

Змістовий модуль 1.

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Тема. Теоретичні основи спеціальної педагогіки

Спеціальна педагогіка як галузь науково-педагогічного знання. Об'єкт, суб'єкт, предмет, мета і завдання спеціальної педагогіки. Статистика спеціальної освіти. Предметні галузі спеціальної педагогіки. Міжнародні правові стандарти в галузі захисту прав і свобод людини з обмеженими можливостями здоров'я та життєдіяльності. Право на освіту в системі прав і свобод людини з особливими потребами. Загальнопатологічний аспект взаємозв'язку спеціальної педагогіки з медико-біологічними науками. Клінічні аспекти абілітації та реабілітації. Компенсація як основна психолого-педагогічна проблема. Поняття про первинний дефект і вторинне порушення. Етіологія порушень психофізичного розвитку дитини. Структура та закономірності порушеного розвитку. Класифікація порушень психофізичного розвитку. Рухові порушення та їх місце в структурі порушеного психічного розвитку. Діагностичне обстеження в спеціальній педагогіці.

Тема. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями психофізичного розвитку

Діти з порушенням слуху: особливості та причини порушень слуху. Психолого-педагогічна класифікація осіб зі слуховими порушеннями. Порушення зорового аналізатору: загальна характеристика. Причини і наслідки порушень зору дітей та способи їх компенсації. Організація освіти для осіб з порушеннями сенсорних функцій. Соціальна адаптація дітей із сенсорними порушеннями. Порушення інтелектуального розвитку. Класифікація інтелектуальної недостатності. Причини виникнення порушень інтелектуального розвитку. Характеристика дитини з інтелектуальними порушеннями. Хвороба Дауна як особлива форма розумової відсталості дітей: загальна характеристика. Особливості корекційно-педагогічної роботи з дітьми з порушеннями інтелекту. Затримка психічного розвитку: поняття, причини виникнення. Психолого-педагогічна характеристика дітей з труднощами в навчанні. Класифікація дітей із затримкою інтелектуального розвитку. Розлади аутичного спектру як особлива форма викривленого психічного розвитку. Корекційно-педагогічна робота з дітьми з труднощами в навчанні. Порушення опорно-рухової системи: захворювання нервової системи, вроджена патологія рухового апарату, набуті захворювання й ушкодження опорно-рухового апарату. Загальна характеристика дітей з церебральною недостатністю.

Особливості психофізичного розвитку дітей із дитячим церебральним паралічем. Діагностика та корекційна допомога дітям із руховими розладами.

Тема. Спеціальна освіта осіб з обмеженими можливостями

Навчання, розвиток, саморозвиток. Особливі освітні потреби та спеціальні освітні умови. Принципи спеціальної освіти. Поняття про педагогічні системи спеціальної освіти. Педагогічна система ранньої комплексної допомоги дітям з порушеннями психофізичного розвитку. Дошкільна освіта для дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Шкільна система спеціальної освіти. Професійна освіта осіб з особливими потребами. Соціально-педагогічна допомога людям з обмеженими можливостями життєдіяльності. Організація спеціальної освіти в структурі закладів освіти. Розвиток організаційних форм спеціальної освіти: інтеграція та інклюзія; диференціація: корекційне та компенсаційне навчання. Виховання як складова спеціальної освіти. Зміст виховання дітей з особливими потребами. Загальні і спеціальні принципи виховання дітей з особливими потребами. Завдання виховного впливу в умовах інтеграційних процесів. Дидактичні принципи спеціального навчання. Технології та методи спеціального навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Тема. Інклюзивна освіта дітей з особливими потребами

Поняття про інклюзивну освіту: сутність, завдання та принципи. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Переваги та недоліки інклюзивної форми навчання дітей з особливими потребами. Принципи організації інклюзивного освітнього простору. Основні форми організації інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Важливі передумови організації інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами: міждисциплінарна взаємодія. Організація роботи інклюзивно-ресурсних центрів.

Змістовий модуль 2.

ПСИХОЛОГІЯ

Тема. Загальна психологія

Предмет психології як науки про людину. Міфологічний етап розвитку психологічних знань. Загальна характеристика античного етапу розвитку психологічних знань. Становлення психології як самостійної науки. Галузі та міждисциплінарні зв'язки психології. Методи психологічної науки. Стадії розвитку психіки. Функції психіки. Класифікація психічних явищ. Свідомість та самосвідомість особистості. Неусвідомлюваний рівень психічної активності. Пізнавальні процеси та їх характеристика. Характеристика емоційних проявів. Емоції та почуття — загальна характеристика: визначення, фізіологічні основи, функції. Воля як психічний процес. Поняття особистості. Співвідношення

понять індивід-особистість-індивідуальність. Властивості особистості: темперамент, характер, здібності.

Тема. Вікова (дитяча) психологія

Вікова психологія як наука. Предмет, проблеми та методи дослідження. Фактори та закономірності розвитку психіки (біологізаторський та соціологізаторський напрямки). В. Штерн о конвенгенції двох факторів. Чотири закономірності дитячого розвитку за Л.С.Виготським. Стадіальність психічного розвитку у психологічній спадщині Д.Б.Ельконіна і Л.С.Виготського. Періодизація розвитку особистості за З.Фрейдом. Е.Еріксон про періодизацію розвитку особистості. Інтелектуальний розвиток дитини за Ж.Піаже. Феномени Ж.Піаже. Своєрідність психічного розвитку немовляти. Психічний розвиток дитини від 1-го до 3-х років. Психологічна готовність дитини 6-7 років до шкільного навчання. Відмінність кризи першого року дитини від кризи трьох років. Підлітковий вік: фактори психічного розвитку. «Важкі підлітки». Криза 17 років і вибір життєвого шляху в юнацтві. Створення сім'ї як пріоритет людини 23-30 років. Особливості кризи 30 років. Геронтопсихологія. Старість як біосоціопсихологічне явище.

Тема. Основи спеціальної психології

Спеціальна психологія як наука: предмет, завдання спеціальної психології, її зв'язок з іншими науками. Історичний аспект формування спеціальної психології. Внесок Л.С.Виготського в спеціальну психологію як науку: (основні теоретичні положення). Сучасні уявлення про нормальний розвиток і той, що відхиляється від норми. Поняття «аномальна дитина». Основні категорії аномальних дітей: біологічні та соціальні фактори. Принципи вивчення психіки дітей з відхиленнями у розвитку. Методи вивчення психіки дітей з відхиленнями у розвитку. Порушення слуху як варіант психічного дизонтогенеза. Психолого-педагогічна класифікація порушень слухової функції у дітей. Особливості пізнавальної сфери дітей з вадами слуху. Особливості пізнавальної сфери дітей з вадами зору. Психологічна характеристика дитини з дитячим церебральним паралічем. Варіанти психічного дизонтогенеза. Причини і механізми виникнення раннього дитячого аутизму. Визначення поняття «розумова відсталість». Причини та систематика розумової відсталості. Затримка психічного розвитку як варіант психічного дизонтогенеза. Позитивні і негативні аспекти інтеграції дітей з проблемами в розвитку. Психолого-педагогічні методи профілактики і корекції вторинних відхилень.

Тема. Основи патопсихології

Загальна характеристика патопсихології як окремого наукового напрямку. Об'єкт, предмет і основні завдання патопсихології. Предметні області патопсихології та психопатології. Зміст та розмежування понять «норма» і «здоров'я» в патопсихології. Основні підходи до визначення «норми». Основні критерії психічного здоров'я. Зміст та розмежування понять «патологія» і

«хвороба» в патопсихології. Зміст поняття «психічний розлад». Основні реєстри психічних порушень та причини психічних розладів. Основні методи патопсихологічного дослідження. Специфіка патопсихологічного дослідження у порівнянні з іншими дослідженнями в психології. Основні етапи патопсихологічного дослідження. Зміст поняття «функціональний діагноз». Структура функціонального діагнозу. Загальна характеристика сенсорних розладів. Основні групи сенсорних розладів. Загальна характеристика перцептивних розладів. Основні групи перцептивних розладів. Загальна характеристика свідомості, ознак порушень свідомості та самосвідомості. Особливості поведінки з хворими, які страждають психічними захворюваннями.

3.2.2. Виконання практичних завдань дозволяють з'ясувати рівень теоретико-практичної готовності здобувачів вищої освіти ОС «молодший бакалавр» до корекційно-педагогічної діяльності з дітьми з вадами мовленнєвого розвитку в межах первинних посад, передбачених ОП «Спеціальна освіта (логопедія)», зокрема:

- діагностувати розвиток дитини під час організованого педагогічного впливу в межах різних видів діяльності;

- осмислено підходити до розв'язання практичних завдань, правильно оцінюючи конкретну педагогічну ситуацію та роль педагога в ній;

- передбачати тактику взаємодії педагога з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку, спрямовану на формування базових якостей особистості (самостійність, людяність, працелюбність, спостережливість, відповідальність, розсудливість, справедливість, креативність тощо);

- прогнозувати наслідки педагогічного впливу на дитину, орієнтуючись на конкретну особистість та специфіку особистісно-зорієнтованого підходу. Наприклад,

Практичне завдання 1.

Чи є поняття «*діти з порушеннями психофізичного розвитку*» та «*діти з особливими освітніми потребами*» тотожними? Обґрунтуйте свою відповідь.

Практичне завдання 2.

Охарактеризуйте методичні поради вчителів щодо організації навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами (нозологія – за вибором студента).

Практичне завдання 3.

Дайте визначення поняттям «*аномальний розвиток*», «*депривація*», «*вікова криза*».

Практичне завдання 4.

Що діагностує і виявляє опитувальник Басса-Дарки?

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

4.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Відповідь на завдання теоретичного характеру та розв'язання практичного завдання здобувача вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» під час атестаційного екзамену зі спеціальної педагогіки, психології оцінюються за шкалою від «0» до «5» з подальшим переведенням у 100-бальну систему (див. *Додаток 4*) з урахуванням відповідного вагового коефіцієнту: відповіді на завдання теоретичного характеру – 0,6; розв'язання практичного завдання – 0,4.

Для визначення оцінки за завдання теоретичного характеру використовують критерії оцінювання, наведені в *Додатку 2*. Критерії оцінювання завдання практичного характеру представлені в *Додатку 3*.

Підсумкова оцінка рівня сформованості фахових компетентностей здобувача вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» розраховується як сума добутку середньозваженої оцінки, переведеної у 100-бальну систему, за завдання теоретичного характеру і відповідного вагового коефіцієнту (0,6) та оцінки за виконання практичного завдання, переведеної у 100-бальну систему, з відповідним ваговим коефіцієнтом (0,4) за такою формулою:

$$(a1 + a2) / 2 * 0,6 + b * 0,4$$

де $a1$ – оцінка за перше завдання теоретичного характеру, переведена за 100-бальною системою;

$a2$ – оцінка за друге завдання теоретичного характеру, переведена за 100-бальною системою;

b – оцінка за завдання практичного характеру.

За шкалою, наведеною в *Додатку 4*, здійснюється переведення загальної оцінки за 100-бальною шкалою в національну шкалу оцінювання.

Наведемо приклад розрахунку підсумкової оцінки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» ОП «Спеціальна освіта (логопедія)» з атестаційного екзамену зі спеціальної педагогіки, психології.

Так, за виконання двох завдань теоретичного характеру студент отримав 5 і 4 бали відповідно. Переводимо їх за 100-бальною системою («5» - це 100 балів, «4» - це 78 балів) та знаходимо середньозважене значення: $(100+78) : 2 = 89$ бали. Множимо це значення на ваговий коефіцієнт 0,6 та отримуємо: $89 * 0,6 = 53$ бали.

Розраховуємо кількість балів, яку студент отримав за виконання завдання практичного характеру за умови, що його відповідь була оцінена в 5 балів. Переводимо 5 балів за 100-бальною системою та отримуємо відповідно 100 балів. Множимо це значення на ваговий коефіцієнт 0,4: $100 * 0,4 = 40$ балів.

Знаходимо суму балів за завдання теоретичного і практичного характеру: 53 + 40 = 93 бали та переводимо їх на оцінку за національною шкалою: 93 бали – це «відмінно». Отже, підсумкова оцінка студента становить «відмінно».

4.2. Критерії оцінювання екзаменаційних завдань

Критерії оцінювання завдань теоретичного і практичного характеру наведено в Додатку 2 та Додатку 3.

Шкала, за якою здійснюється переведення загальної оцінки за 100-бальною шкалою в національну шкалу оцінювання, наведена в Додатку 4.

5. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Дидактичні посібники, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Законодавчі документи в галузі спеціальної освіти

1. Закон України «Про освіту». Електронний ресурс. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

2. Закон України «Про загальну середню освіту». Електронний ресурс. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>

3. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». Електронний ресурс. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/875-12>

4. Закон України «Про охорону дитинства». Електронний ресурс. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14>

5. Конвенція про права дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року. Електронний ресурс. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_021

6. Наказ МОН України «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти». Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#top>

7. Положення про інклюзивно-ресурсний центр. Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>

Законодавчі та нормативні документи в галузі дошкільної освіти

1. Закон України «Про освіту» (2017 р.). Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1235>

2. Закон України «Про дошкільну освіту». Електронний ресурс. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

3. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Електронний ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent->

4. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист : [зб. документів]. К. : Наукова думка, 1998. 45 с.

5. Концепція національного виховання. *Освіта*. 1996. 7 серп. (№ 41). С. 2–7.

Науково-методична література зі спеціальної педагогіки

1. Гонеев А.Д. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие. М.: Академия, 2002. 280 с.

2. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі : початкова ланка / за ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. К., 2004. 152 с.

3. Ілляшенко Т. Чому їм важко вчитися? : Діагностика і корекція труднощів у навчанні молодших школярів. К.: Початкова школа, 2003. 127 с.

4. Колишкін О.В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта» : навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2016. 392 с.

5. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посібник. К.: Науковий світ, 2010. 196 с.

6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта : реалії та перспективи : монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.

7. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади : монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.

8. Коррекционная педагогика : Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии / Под ред. Б.П. Пузанова. М., 1999. 323 с.

9. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики : учеб. пособие. Донецк : Лебедь, 2002. 327 с.

10. Миронова С.П., Гаврилов О.В., Матвеева М.П. Основы корекційної педагогіки : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. 264 с.

11. Пахомова Н.Г. Спеціальна педагогіка з історією : навч. посібник. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2010. 280 с.

12. Підготовка до школи дітей з особливими потребами в умовах сім'ї : поради батькам / за ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. К.: Науковий світ, 2005.

13. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. К., 2008. 24 с.

14. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навч. посібник. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

15. Специальная педагогика / под ред. Н.М. Назаровой. М.: Академия, 2013. 384 с.

16. Спеціальна педагогіка : Понятійно-термінологічний словник / за ред. В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.

Науково-методична література з психології

1. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник. К.: Либідь, 2008. 848 с.
<https://bit.ly/3G1HFLa>
2. Бочелюк В.Й., Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
3. Варій М.Й. Загальна психологія: Підручник. К.: Центр учбової літератури. 2007. 326 с.
4. Вестбрук Д., Кеннерлі Г., Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. Львів: Свічадо, 2014. 410 с.
<https://docplayer.net/86250168-Vstup-u-kognitivno-povedinkovu-terapiyu.html>
5. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-е вид., допов. К.: Каравела, 2009. 400 с.
6. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Чернігів, 2010.
<https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452516>
7. Практикум із групової психокорекції: підручник / С.Д. Максименко, О.О. Прокоф'єва, О.В. Царькова, О.В. Кочкурова. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2015. 414 с.
8. Выготский Л.С. Проблема возраста // Собрание сочинений: в 6 т. М., 1984. Т. 4. С. 244-256.
9. Гальчук О.Я. Клінічна психологія: навч. посібник. К.: Атіка, 2012. 216 с.
10. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посібник. К.: Академвидав, 2009. 464 с.
11. Гиппенрейтер Ю.Б. Общаться с ребёнком – как? М.: Издательство АСТ, Астрель, Харвест, 2008. 41с. <https://zavantag.com/docs/index-17703222-7.html>
12. Голубева Э.А. Способности. Личность. Индивидуальность. Дубна: Феникс, 2015. 512 с.
13. Гриньова Н.В. Основи глибинної психології: навч.посібник / уклад. Н.В. Гриньова. Умань: Візаві, 2013. 124с.
https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/1061/1/osnovu_glubunnoi_psuchologii.pd
14. Загальна психологія: навч. посібник / О.Скрипченко, Л.Долинська, З.Огороднійчук та інші. К.: А.П.Н., 1999. 436 с.
15. Загальна психологія: підручник / С.Д.Максименко, В.О.Зайчук, В.В.Клименко, В.О.Соловієнко. За заг. ред. акад. С.Д.Максименка. К.: Форум, 2000. 543 с.
16. Заброцький М.М. Вікова психологія. К.: МАУП, 1998. 89 с.
17. Зейгарник Б.В. Патопсихология: учеб. пособие. М.: Академия, 1999. 208 с.
18. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. К.: Академвидав, 2010. 288 с.

19. Коллюцкий В.Н. Психология развития и возрастная психологи: полный жизненный цикл человека: учебн. пособие. М.: Академический проект, 2013. www.psyoffice.ru/3776-kulagina-i.ju.-koljuckijj-v.n.-vozrastnaja.html
20. Крэйг Г. Психология развития. СПб: Питер, 2000. 992 с.
21. Корольчук М.С. Психодіагностика: навч. посібник. К.: Ніка-Центр, 2007. 400 с.
22. Кузікова С.Б. Основи психокорекції. К.: Академвидав, 2012. 320 с.
23. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посібник. Суми: ВТД «У», 2006. 384 с.
24. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія: курс лекцій: навч. посібник. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 128 с.
25. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.
26. Максимова Н.Ю., Мілютіна К.Л., Піскун В.М. Основи дитячої патопсихології. К.: Главник, 2008. 160 с.
27. Максименко С.Д. Генеза здійснення особистості. К.: Видавництво ТОВ «КММ», 2006. 240 с.
28. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: в 2 т. К.: Форум, 2002. Т. 1: Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології. 319 с.
29. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с.
30. Максименко С.Д. Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості. К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2010.
31. Марінушкіна О.Є., Замазій Ю.О. Корекційні програми на допомогу практичному психологу ДНЗ. Х.: ВГ „Основа”, 2009. 204 с.
32. Марковская И.М. Тренинг взаимодействия родителей с детьми. СПб: Речь, 2005. 150 с.
33. Мірошник З.М., Онищенко І.В. Психологія особистості: навч.-метод. посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2012. 184 с.
34. Москалець В.П. Психологія особистості: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 262 с.
35. Мушкевич М.І., Чагарна С.Є. Основи психотерапії : навч. посібник / за ред. М.І. Мушкевич. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 420 с.
36. Обухова Л.Ф. Вікова психологія. К. 2013. https://stud.com.ua/5226/psihologiya/vikova_psihologiya
37. Оклендер Вайолет, Окна в мир ребенка. Руководство по детской психотерапии. М.: Независимая фирма Класс, 2010 <https://www.klex.ru/6yj>
38. Основи практичної психології: підручник / В.Г. Панок та ін.. К.: Либідь, 2006. 536 с.
39. Панюк В.Г. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти: навч.-метод. посібник / В.Г. Панюк, Я.В. Чаплак,

Д.Д. Романовська; за наук. ред. В.Г. Панка; Укр. НМЦ практи. психології і соц. роботи НАПН України [та ін.]. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 232 с.

40. Павлеків Р.В. Вікова психологія підручник. К.: Кондор, 2011. 468с.
<https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452495>

41. Патопсихологія: навч. посібник / Х. Турецька, Т. Гурська. Тернопіль: Навчальна книга, 2015. 160 с.

42. Психологія особистості: навч. посібник / О.Б. Столярченко. Кам'янець-Подільський: ПП "Медобори-2006", 2012. 219 с.

43. Психологія особисті / С.Д. Максименко, К.С. Максименко, М.В. Папуча. К.: Вид-во ТОВ «ККМ», 2007. 295 с.

44. Психологічна корекція особистості дітей, які зазнали насильства в сім'ї: навч. посібник. / Максименко С.Д. та ін.; за ред. Максимової Н.Ю.; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. К.: Міленіум, 2011. 250 с.

45. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посібник / В.Г. Панок та ін.; за заг. ред. І.М. Зварича, В.Г. Панка, В.М. Радчук; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2011. 272 с.

46. Савчин М.В., Василенко М.П. Вікова психологія: навч. посібник / М.В. Савчин, Л.П. Василенко; ред.: Т.А. Дічевська. К.: Академвидав, 2011. 382 с.
<https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452492>

47. Семиченко В.А. Психологія особистості. К.: Вид. О.М. Ешке, 2001. 427с.

48. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Загальна психологія: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

49. Скребець В.О. Основи психодіагностики: навч. посібник. К.: ВД «Слово», 2003. 192 с.

50. Смолова Л.В. Психологическое консультирование: уч. пособие. М.: ФЛИНТА, 2016. 356 с. <https://www.e-libra.ru/read/489659-psihologicheskoe-konsul-tirovanie-uchebnoe-posobie.html>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № __
атестаційного екзамену
зі спеціальної педагогіки, психології

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр»
спеціальності **016 Спеціальна освіта**
за спеціалізацією **016.01 Логопедія**
освітня програма: **Спеціальна освіта (логопедія)**

1. Спеціальна педагогіка як галузь науково-педагогічного знання. Об'єкт, суб'єкт, предмет, мета і завдання спеціальної педагогіки. Предметні галузі спеціальної педагогіки.

2. Свідомість та самосвідомість особистості. Неусвідомлюваний рівень психічної активності

3. Дайте визначення поняттям «аномальний розвиток», «депривація», «вікова криза».

Затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки і спеціальної освіти
протокол № __ від _____ 20__ року

Голова екзаменаційної комісії _____
(підпис)

Завідувач випускової кафедри _____
(підпис)

Екзаменатор _____
(підпис)

Екзаменатор _____
(підпис)

Критерії оцінювання теоретичних завдань

під час складання атестаційного екзамену зі спеціальної педагогіки, психології здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» спеціальності 016 Спеціальна освіта за спеціалізацією 016.01 Логопедія
Освітня програма: Спеціальна освіта (логопедія)

Оцінка	Критерії оцінювання теоретичних завдань
5	Оцінюється відповідь здобувача ОС «молодший бакалавр», яка є повною й обґрунтованою, логічно структурованою, системною, в якій виявляється досконале володіння понятійним апаратом, тези аргументовані та вагомі, зроблено ґрунтовні висновки. Студент демонструє знання історії питання та сучасних досліджень, виявляє здатність до практичного аналізу й узагальнення психолого-педагогічних фактів і явищ. У відповіді спирається на передовий психолого-педагогічний та власний практичний досвід, прогнозує тенденції розвитку психолого-педагогічних явищ, моделює педагогічну ситуацію, спираючись на теоретичні позиції. Виявляється здатність творчо інтерпретувати міжпредметні зв'язки та поєднувати теоретичні знання з практичними.
4	Оцінюється відповідь здобувача ОС «молодший бакалавр», яка є повною і логічною, характерне володіння понятійним апаратом, зроблені повні висновки. Випускник виявляє знання сучасних досліджень, здатність до критичного та продуктивного аналізу, прогнозує тенденції розвитку психолого-педагогічних явищ, творчо моделює ситуацію розвитку, інтегрує знання з суміжних дисциплін, репродуктивно поєднує теоретичні психолого-педагогічні знання з практичними.
3	Оцінюється відповідь здобувача ОС «молодший бакалавр», який ознайомлений з теоретичним матеріалом, що передбачений програмою атестаційного екзамену, та відтворює його на репродуктивному рівні, окремими теоретичними концепціями та підходами; називає основні нормативні документи щодо організації корекційної освіти, але фрагментарно демонструє знання їх суті; частково ознайомлений із науковими дослідженнями та практичними розробками науковців і практиків. Випускник уміє визначати мету, завдання, технології, методики й організаційні форми роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, проте знання не є системними та цілісними, недостатньо володіє психолого-педагогічним та методичним інструментарієм.

2	Оцінюється відповідь здобувача ОС «молодший бакалавр», який ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання і відтворення окремих фактів і фрагментів, що становить певну частину змісту навчальної програми до державної атестації. Спостерігається поверхове висвітлення проблеми з називанням окремих прізвищ дослідників, уміння аналізувати. Студент пов'язує відповідь з практичним досвідом, моделює педагогічні ситуації за стандартними алгоритмами, інтеграція з суміжними дисциплінами та теоретичних знань з практичними відсутня.
1	Оцінюється відповідь студента, який не спроможний викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, припускається істотних помилок, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0	Оцінюється відповідь студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання практичного завдання

під час складання атестаційного екзамену зі спеціальної педагогіки, психології здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» спеціальності 016 Спеціальна освіта за спеціалізацією 016.01 Логопедія
Освітня програма: Спеціальна освіта (логопедія)

Оцінка	Критерії оцінювання практичного завдання
5	Під час виконання практичного завдання студент грамотно і логічно будує відповідь, робить повні висновки. При цьому враховує: сучасні наукові психолого-педагогічні дослідження, вікові, індивідуальні особливості дітей кожної вікової групи; обираючи форми і методи організації корекційного процесу, дотримується принципів індивідуалізації, гуманізації, демократизації. Творчо підходить до розв'язання завдання, самостійно приймає рішення, відстоює власну точку зору та методичний інструментарій щодо їх творчого розв'язання.
4	Під час виконання практичного завдання студент логічно будує власну відповідь, робить висновки. При цьому спирається на дані сучасних психолого-педагогічних досліджень, вікові, індивідуальні особливості дітей; обираючи форми і методи організації педагогічного процесу дотримується принципів індивідуалізації, гуманізації; при розв'язанні завдання ситуативно застосовує елементи творчості, самостійно приймає рішення, аргументує власну точку зору, проте відповіді бракує власних суджень.
3	При виконанні практичного завдання спостерігається схематичність, репродуктивність застосування форм та методів організації корекційного процесу, студент має певні труднощі у виборі шляхів розв'язання завдання.
2	При виконанні практичного завдання спостерігаються численні помилки при застосуванні форм та методів організації корекційного процесу, безініціативність. Практичні вміння і навички частково сформовані на елементарному рівні.
1	При виконанні практичного завдання виявляється, що студент володіє матеріалом на рівні розпізнавання психолого-педагогічних явищ, припускається істотних помилок, практичні вміння і навички майже не сформовані.
0	При виконанні практичного завдання виявляється, що студент не володіє матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє зміст практичних завдань.

Таблиця переведення середньозваженого балу в 100-бальну шкалу

<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,96–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,93–2,95	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96
95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,90–2,92	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,87–2,89	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84
93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,84–2,86	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,81–2,83	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72
91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,78–2,80	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,77	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

**Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання
в підсумкову оцінку за традиційною шкалою**

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	Відмінно
70-89	Добре
51-69	Задовільно
1-50	Незадовільно